

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo zaštite okoliša
i zelene tranzicije

Zavod za zaštitu okoliša i prirode

Pregled podataka o otpadu od hrane u kućanstvima u 2025. godini

KLASA: 351-02/25-75/26
URBROJ: 517-08-1-3-26-4

Pregled podataka o otpadu od hrane u kućanstvima u 2025. godini

Izradila:
Gordana Vešligaj

Autorica fotografije na naslovnici:
Gordana Vešligaj

Zagreb, veljača 2026.

Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije, Radnička cesta 80, 10000 Zagreb, Hrvatska

Sadržaj

Sadržaj	1
Popis kratica	2
Sažetak	3
1. Uvod	4
2. Zakonska osnova	5
3. Pregled podataka	7
3.1 Količine bačene hrane prema karakteristikama kućanstava.....	7
3.2 Navike koje utječu na bacanje hrane.....	9
3.3 Razlozi za bacanje hrane	12
3.4 Kategorije bačene hrane	12
3.5 Navike pri kupnji namirnica	14
3.6 Obroci izvan doma	16
3.7 Zamijećenost kampanje za smanjenje otpada od hrane	16
4. Zaključak	17
Popis slika	19
Popis tablica	19

Popis kratica

CAPI – Computer-Assisted Personal Interviewing (osobno intervjuiranje uz pomoć računala)

CAWI – Computer-Assisted Web Interviewing (intervjuiranje uz pomoć web preglednika ili mobilne aplikacije)

EU – Europska unija

RH – Republika Hrvatska

UN – Ujedinjeni narodi

Sažetak

Pregled podataka o otpadu od hrane u kućanstvima u 2025. godini izrađen je na temelju rezultata statističkog istraživanja koje je provedeno od lipnja do listopada 2025. godine na nacionalno reprezentativnom uzorku od 1021 kućanstva. Istraživanje je proveo Zavod za zaštitu okoliša i prirode Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije u suradnji s vanjskom agencijom za ispitivanje javnog mnijenja.

Uzorak je bio slučajni, dvodimenzionalno stratificiran prema regiji i veličini naselja te dodatno prema broju članova kućanstva. Metodologija istraživanja uključivala je terensko (CAPI), a manjim dijelom i on-line (CAWI) istraživanje koje se sastojalo od ispunjavanja anketnog upitnika u prvom koraku te 7-dnevnog vođenja dnevnika bacanja otpada od hrane u drugom koraku. Za potrebe mjerenja ispitanici su koristili digitalne vage.

Upitnik je sadržavao pitanja vezana uz navike vezane uz kupovinu i bacanje hrane, navike uz zbrinjavanje otpada kao i zamijećenost kampanja o otpadu od hrane u medijima. U ukupan izračun bačene hrane ne ulazi hrana koja se koristila za prehranu životinja.

Rezultati istraživanja pokazali su da prosječno kućanstvo u Republici Hrvatskoj tijekom jednog prosječnog tjedna baci 2.688 g otpada od hrane, odnosno 1.101 g po članu kućanstva. O toga 466 g, odnosno 42 %, otpada na jestivi dio, odnosno onaj dio otpada od hrane koji se mogao izbjeći.

Ukupno se na godišnjoj razini u kućanstvima u Republici Hrvatskoj baci 221.808 t hrane, odnosno 57,3 kg po stanovniku, od čega 93.920 t ili 24,2 kg po stanovniku otpada na jestivi dio.

U usporedbi s rezultatima istraživanja provedenog 2021. godine radi se o porastu ukupno nastalih količina otpada od hrane u kućanstvima za otprilike 2,5 %, jednako kao i po glavi stanovnika.

1. Uvod

Biootpad je biorazgradivi otpad iz vrtova i parkova, hrana i kuhinjski otpad iz kućanstava, ureda, restorana, veleprodaje, kantina, ugostiteljskih i maloprodajnih objekata i sličan otpad iz proizvodnje prehrambenih proizvoda. S prosječnom godišnjom količinom od oko 500.000 tona biootpad čini značajan udio u ukupnim količinama biorazgradivog otpada Republike Hrvatske (dalje u tekstu: RH).

Odlaganje neobrađenog biorazgradivog otpada ima velike negativne učinke na okoliš u smislu emisija stakleničkih plinova i onečišćenja površinskih voda, podzemnih voda, tla i zraka. Također, jedan od najzahtjevnijih ciljeva iz područja gospodarenja otpadom odnosi se na smanjenje odlaganja biorazgradivog komunalnog otpada te je stoga potrebno intenzivno provoditi aktivnosti usmjerene na smanjenje nastanka i odlaganja najzastupljenije frakcije u takvom otpadu, a to je upravo biootpad u čijim ukupnim količinama preko 70% čini otpad od hrane.

Hrana ili prehrambeni proizvod je svaka tvar ili proizvod, prerađen, djelomično prerađen ili neprerađen, a namijenjen je prehrani ljudi ili se može očekivati da će ga ljudi konzumirati. Definicijom hrane obuhvaćena je sva hrana, duž cijelog lanca opskrbe hranom, od proizvodnje do potrošnje.

Otpadom od hrane smatra se sva hrana koja je postala otpad, odnosno koju posjednik odbacuje, namjerava ili mora odbaciti, bez obzira u kojem je dijelu lanca opskrbe hranom takav otpad nastao. Nadalje, kako hrana uključuje i nejestive dijelove ako tijekom proizvodnje hrane nisu odvojeni od jestivih dijelova (npr. kosti pričvršćene za meso namijenjeno prehrani ljudi, ljuska jajeta, kora krumpira i slično), tako i otpad od hrane može sadržavati dijelove hrane namijenjene za prehranu i dijelove hrane koji nisu namijenjeni za prehranu (jestivi i nejestivi dio otpada od hrane).

Na razini Europske unije (dalje u tekstu: EU), a u skladu s ciljem 12.3 UN-ovog Programa globalnog razvoja za 2030. (Agenda 2030¹), u zadnjih nekoliko godina donesen je niz pozitivnih propisa kojima se regulira praćenje i gospodarenje otpadom od hrane te su na temelju jedinstvene metodologije po prvi puta dobiveni usporedivi podaci o količinama otpada od hrane koji se proizvodi u državama članicama EU.

¹ <https://sdgs.un.org/2030agenda>

2. Zakonska osnova

Kako bi se na europskoj razini mogle pratiti količine otpada od hrane **Direktivom (EU) 2018/851² o izmjeni Okvirne direktive o otpadu³** uvedena je definicija otpada od hrane, zatim obveza donošenja mjera za smanjivanje nastanka otpada od hrane u skladu s ciljem održivog razvoja 12.3 UN-a, obveza praćenja i procjene provedbe mjera za sprečavanje nastanka otpada od hrane mjerenjem razine otpada od hrane te obveza donošenja specifičnih programa za sprečavanje nastanka otpada od hrane u okviru programa sprječavanja nastanka otpada.

Navedenu Direktivu, osim obveze donošenja specifičnih programa za sprečavanje nastanka otpada od hrane, Republika Hrvatska je prenijela u svoje zakonodavstvo novim **Zakonom o gospodarenju otpadom** (Narodne novine, br. 84/2021⁴ i 142/23⁵ – Odluka USRH, dalje u tekstu: Zakon).

Na temelju iste Direktive (EU) donesene su **Delegirana odluka Komisije (EU) 2019/1597⁶** o dopuni Direktive 2008/98/EZ u odnosu na zajedničku metodologiju i minimalne zahtjeve u pogledu kvalitete za ujednačeno mjerenje razine otpada od hrane te **Provedbena odluka Komisije (EU) 2019/2000⁷** o utvrđivanju formata za dostavu podataka o otpadu od hrane i za podnošenje izvješća o provjeri kvalitete u skladu s Direktivom 2008/98/EZ. Sukladno navedenim propisima, svaka država članica dužna je najmanje jednom u četiri godine provesti opsežno statističko istraživanje o količinama otpada od hrane u svim fazama opskrbe hranom i kućanstvima dok se za ostale godine prema propisanoj metodologiji izračunavaju procjene nastalih količina.

Nadalje, sukladno odredbama **Direktive (EU) 2025/1892⁸ o izmjeni Okvirne Direktive o otpadu** koja je stupila na snagu u rujnu 2025. godine, države članice dobile su obvezu da do 31. prosinca 2030. godine postignu sljedeće ciljeve smanjenja otpada od hrane na nacionalnoj razini u usporedbi s nastalom količinom otpada od hrane koja je bila godišnji prosjek u razdoblju između 2021. i 2023.:

- smanjenje nastanka otpada od hrane u preradi i proizvodnji **za najmanje 10 %** i
- smanjenje nastanka otpada od hrane po stanovniku, zajednički u maloprodaji i drugoj distribuciji hrane, u restoranima i na mjestima na kojima se poslužuje hrana te u kućanstvima **za najmanje 30 %**.

² Direktiva (EU) 2018/851 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o otpadu (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0851&from=HR>)

³ Direktiva 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o otpadu i stavljanju izvan snage određenih direktiva (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:02008L0098-20251016>)

⁴ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_07_84_1554.html

⁵ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_11_142_1953.html

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019D1597&from=HR>

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019D2000&from=HR>

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2025/1892/oj/hrv>

Plan sprječavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane Republike Hrvatske za razdoblje od 2023. do 2028. godine⁹ (Narodne novine, 156/2022) predstavlja nacionalni cjeloviti i planski dokument s razrađenim mjerama iz područja sprječavanja nastajanja otpada od hrane i drugi je takav dokument donesen u RH.

Provedbom mjera i aktivnosti predviđenih Planom, kao što su poticanje i daljnje unaprjeđenje sustava doniranja hrane, poticanje smanjenja nastajanja otpada od hrane, promicanje društvene odgovornosti prehrambenog sektora, podizanje svijesti i informiranosti potrošača, edukacija djece predškolske i školske dobi, mjerenje količina otpada od hrane te ulaganje u istraživački rad i inovativna rješenja za sprječavanje nastajanja otpada od hrane, nastoji se utjecati na podizanje svijesti svih dionika te sprječavanje i smanjenje nastajanja otpada od hrane duž cijelog prehrambenog lanca.

Ministarstvo nadležno za provedbu Plana je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, osim za mjeru Praćenje količina otpada od hrane, koja je u nadležnosti Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije. Ažurirane informacije o mjerama koje se poduzimaju u vezi sprječavanja nastanka od hrane u RH dostupne su na portalu Hrana nije otpad¹⁰ Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva.

⁹ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_12_156_2535.html

¹⁰ <https://hrana-nije-otpad.mps.hr/>

3. Pregled podataka

Prema podacima prikupljenim putem dnevnika u kućanstvima se prosječno baca 2.688 g otpada od hrane tjedno, odnosno 1.101 g tjedno po članu kućanstva. Od navedene količine, svaki član kućanstva tjedno baci 466 g (42 %) hrane koja je mogla biti konzumirana dok preostalih 635 g (58 %) otpada na nejestivi dio hrane (npr. ljuške od jaja, kora krumpira, kosti i slično). U ukupnu količinu otpada nije uračunata hrana koja se odvađa za prehranu životinja, što iznosi dodatnih 494 g tjedno po kućanstvu.

Slijedom navedenog, u kućanstvima u RH se godišnje baci 221.808 t otpada od hrane, 57,3 kg po stanovniku, od čega se 93.920 t ili 24,2 kg po stanovniku odnosi na jestivi dio, odnosno na hranu čije se bacanje moglo izbjeći.

U usporedbi s prethodnim istraživanjem koje je provedeno u prvoj polovici 2021. godine proizlazi da se po kućanstvu baca manje hrane, ali po članu kućanstva više. Jedan od razloga su promjene u populaciji tj. sada je veći udio jednočlanih i dvočlanih kućanstva, a ona - kao i prije četiri godine - u prosjeku bacaju više hrane nego višečlana kućanstva. Također je na promjenu moglo utjecati različito vrijeme provedbe istraživanja.

Tako je tijekom ovog istraživanja zabilježen porast ukupnih količina otpada od hrane po kućanstvu od 2,5 %, jednako kao i po glavi stanovnika¹¹.

3.1 Količine bačene hrane prema karakteristikama kućanstava

Količina bačene hrane ovisi o broju članova i očekivano je veća što je više ukućana. S druge strane, kada se gleda količina prema članu kućanstva, količina bačene hrane po članu kućanstva opada s porastom broja ukućana. Tako u stvari jednočlana kućanstva stvaraju po osobi najviše otpada (Tablica 3.1).

Tablica 3.1 Količina otpad od hrane ovisno o veličini kućanstva

		Broj kućanstva	Tjedna količina otpada od hrane po kućanstvu (g)	Tjedna količina otpada od hrane po članu kućanstva (g)
Uzorak ukupno		1.021	2.688	1.101
Broj članova kućanstva	1	300	2.065	2.065
	2	288	2.452	1.226
	3	193	3.143	1.048
	4	164	3.370	842
	5 i više	77	3.408	682

¹¹ Istraživanje 2021. godine provedeno je prije Popisa stanovništva te je za procjenu količine nastalog otpada od hrane po glavi stanovnika uzeta tada službena statistička procjena od 4.036.355 stanovnika u RH. Za potrebe ovog izvješća, količine po glavi stanovnika ispravljene su prema podacima o broju stanovništva dobivenim Popisom.

S obzirom na prihode kućanstva, kućanstva s nižim prihodima u prosjeku bacaju manje količine hrane od onih s višim prihodima. Međutim, kada se gleda bacanje hrane po članu kućanstva korelacija je obrnuta: najviše hrane bacaju kućanstva s najnižim prihodima. Navedeno se može objasniti time da najniže prihode u pravilu imaju kućanstva s manjim brojem članova (Tablica 3.2).

Tablica 3.2 Količina otpada od hrane ovisno o prihodima kućanstva

		Broj kućanstva	Tjedna količina otpada od hrane po kućanstvu (g)	Tjedna količina otpada od hrane po članu kućanstva (g)
Uzorak ukupno		1.021	2.688	1.101
Prihodi kućanstva	do 1000 €	61	2.520	1.399
	1001-1500 €	157	2.442	1.370
	1501-2000 €	181	2.728	1.347
	2001-3000 €	144	2.583	1.139
	3001-4000 €	243	3.000	1.028
	više od 4000 €	60	2.901	766
	ne zna/odbija	175	2.504	928

Kućanstva koja imaju nešto od navedenog: vrt, okućnicu, kućne ljubimce, domaće životinje i/ili provode kućno kompostiranje, u prosjeku proizvode manje otpada od hrane po članu kućanstva nego ona koja nemaju. Također, kućanstva koja žive u stanu u prosjeku bacaju nešto više hrane nego ona koja žive u kući. Razlika ipak nije statistički značajna osim za kućanstva koja imaju domaće životinje (Tablica 3.3).

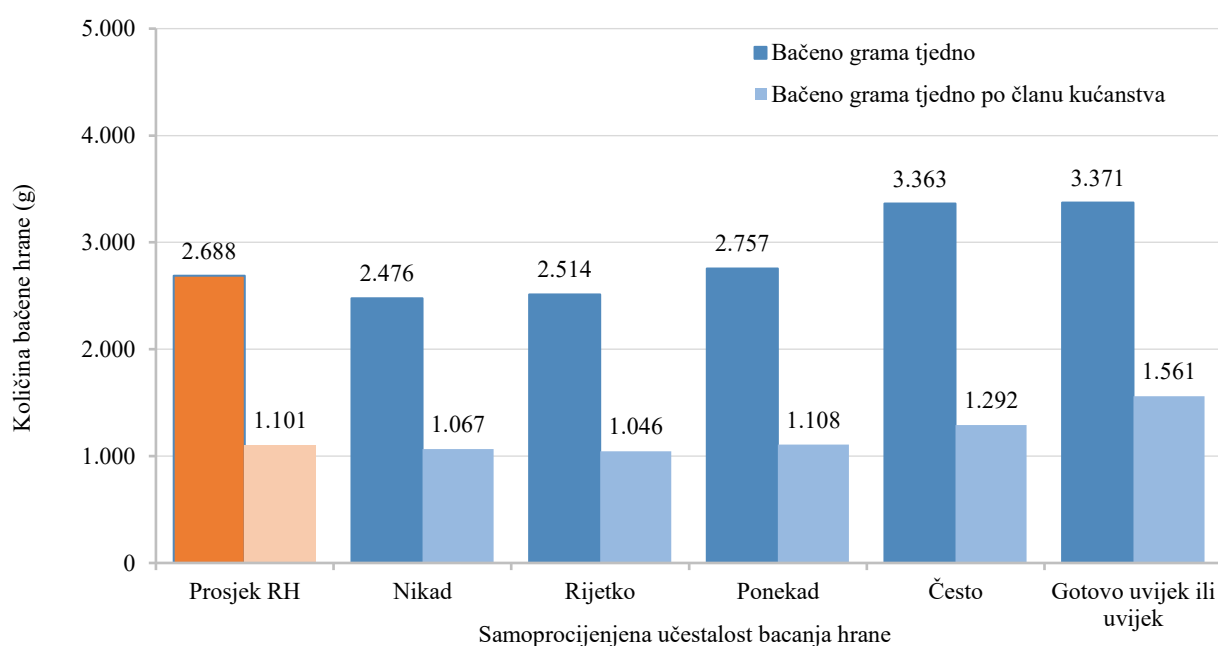
Tablica 3.3 Količina otpada od hrane ovisno o načinu života kućanstva

		Broj kućanstva	Tjedna količina otpada od hrane po kućanstvu (g)	Tjedna količina otpada od hrane po članu kućanstva (g)
Uzorak ukupno		1.021	2.688	1.101
Vrt	Da	416	2.677	1.013
	Ne	605	2.695	1.170
Okućnica	Da	511	2.685	1.016
	Ne	510	2.691	1.201
Kućni ljubimci	Da	466	2.810	1.038
	Ne	555	2.586	1.166
Domaće životinje	Da	114	1.842	657
	Ne	907	2.794	1.166
Kućno kompostiranje	Da	397	2.829	1.066
	Ne	624	2.598	1.126
Tip smještaja	Stan	421	2.690	1.240
	Kuća	600	2.687	1.020

3.2 Navike koje utječu na bacanje hrane

Relativna većina kućanstava navodi kako rijetko baca hranu (44 %), a njih 8 % navodi da nikad ne baca hranu što je podjednako kao i u istraživanju provedenom 2021. godine. Nadalje, usporedba s prethodnim istraživanjem pokazuje da je značajno opao broj kućanstava koji hranu bacaju često, odnosno uvijek ili gotovo uvijek.

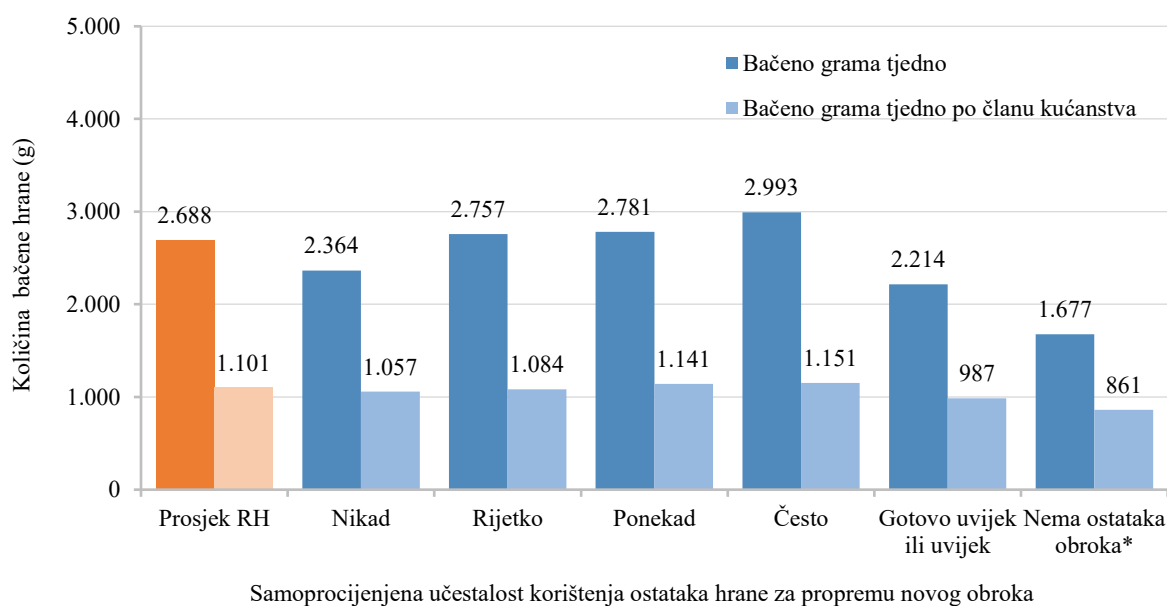
Kada se usporede podaci o bačenoj količini iz Dnevnika, može se uočiti da kućanstva koja su navela da nikad ili rijetko bacaju hranu u prosjeku i bacaju manje količine hrane od onih koji su naveli da hranu bacaju često ili uvijek (Slika 3.1).

Slika 3.1 Količina bačene hrane po članu kućanstva u odnosu na samoprocijenjenu učestalost bacanja

Oko 11 % kućanstava navodi da nikad ne iskoristi ostatke obroka za pripremu novog obroka što je za četiri postotna boda manje nego 2021. godine, a njih 23 % to čini rijetko. Većina kućanstava (32 %) to napravi barem ponekad. Često to učini 22 % kućanstava, a 9 % gotovo uvijek ili uvijek dok nešto više od 3 % kućanstava izjavljuje da nemaju ostataka obroka. U usporedbi s rezultatima iz 2021. godine, ovi rezultati pokazuju lagani trend smanjenja bacanja hrane u kućanstvima.

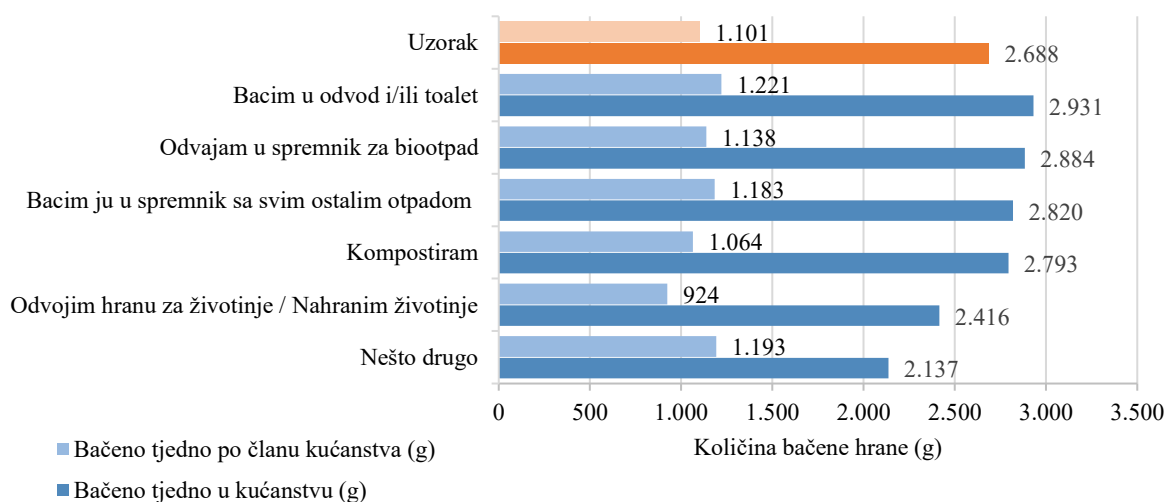
Količina bačene hrane kod kućanstava koja često ili uvijek iskorištavaju ostatke obroka je očekivano niža (Slika 3.2).

Slika 3.2 Količina bačene hrane po članu kućanstva tjedno u odnosu na učestalost iskorištavanja ostataka obroka
* Napomena: Broj ispitanika u ovoj skupini je premali za pouzdane analize, podatak je samo okvirni pokazatelj

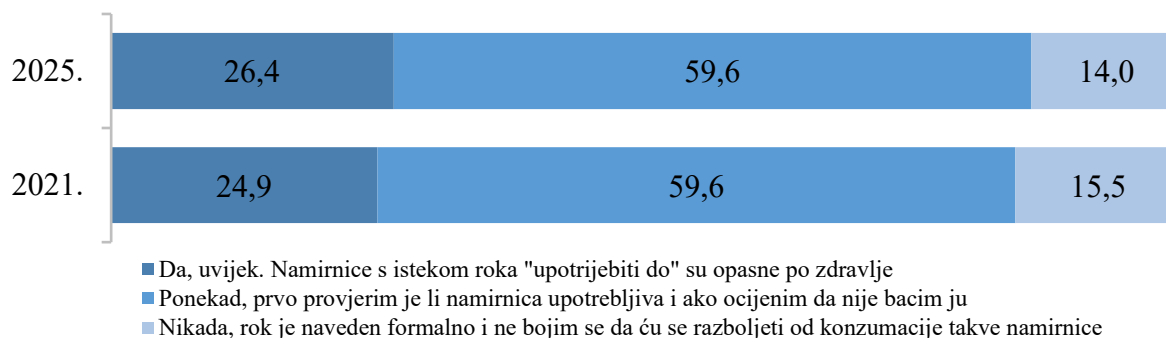
Nešto više od 54 % kućanstava navodi da hranu nepogodnu za konzumaciju baca u miješani komunalni otpad što je za devet postotnih bodova više nego 2021. godine. Sljedeći postupak po učestalosti je odvajanje u spremnik za biootpad što čini 35 % kućanstava što je također za devet postotnih bodova više nego 2021. godine. Višak hrane za prehranu životinja odvaja 35 % kućanstava (50 % u 2021. godini), u odvod ili toalet ostatke hrane baca 34 % (23 % u 2021.), a kompostira 30 % (31 % u 2021.). Kućanstva koja odvajaju hranu za životinje u prosjeku bacaju najmanje otpada od hrane (Slika 3.3).

Kod kućanstava koja su navela više postupanja s ostacima hrane, rezultati pokazuju da je prvi izbor odvajanje hrane za prehranu životinja nakon čega slijede odvajanje u spremnik za biootpad te kompostiranje, a slično je bilo i 2021. godine.

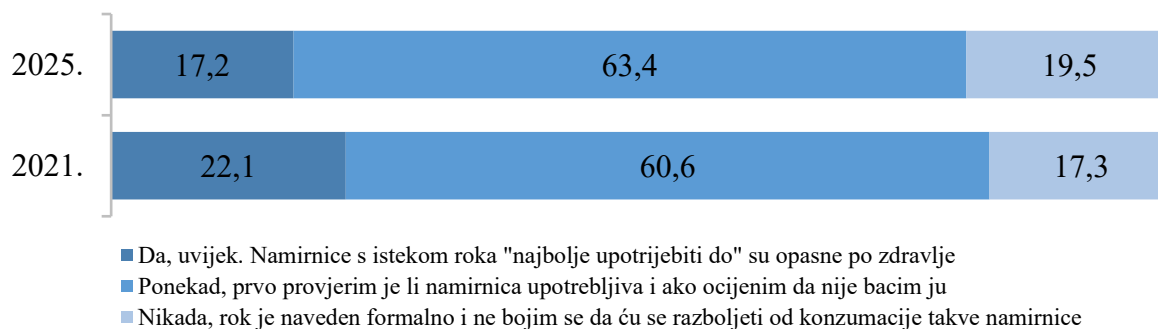
Slika 3.3 Količina bačene/odvojene hrane u odnosu na način daljnjeg postupanja

Nešto više od četvrtine kućanstava navodi da uvijek iskoristi namirnice nakon isteka roka „upotrijebiti do”, a njih više od polovine (60 %) to napravi ponekad nakon procijene namirnice. Nikada to ne čini 14 %. U odnosu na istraživanje iz 2021. godine, razlika je tek oko 1,5 % u korist boljeg poznavanja značenja roka „upotrijebiti do” (Slika 3.4).

Slika 3.4 Udio kućanstava (%) koji baca namirnice nakon roka „upotrijebiti do“

Nešto manje kućanstava (17 %) uvijek iskoristi namirnice nakon isteka roka „najbolje upotrijebiti do”, a njih više od polovine (63 %) to napravi ponekad nakon procjene namirnice. Oko 20 % to ne čini nikada (Slika 3.5). Ovaj rezultat je za nekoliko postotnih bodova bolji nego onaj iz 2021. godine.

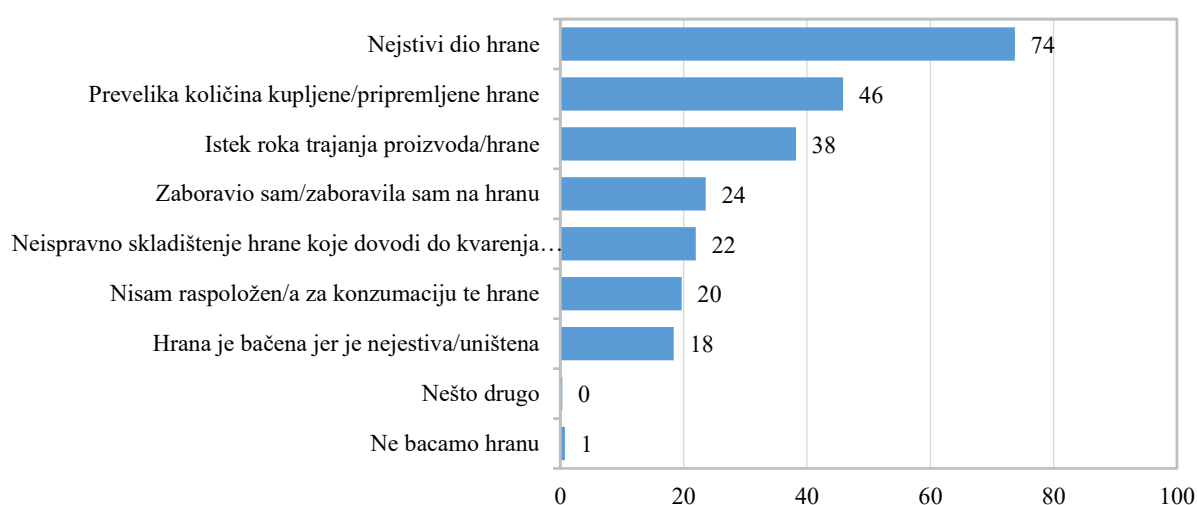
Slika 3.5 Udio kućanstava (%) koji baca namirnice nakon roka „najbolje upotrijebiti do“

Iako je ovo istraživanje pokazalo da ispitanici bolje razumiju razliku između rokova „upotrijebiti do” i „najbolje upotrijebiti do”, još uvijek postoji visoka povezanost ova dva djelovanja iz čega proizlazi da velik broj ispitanika ne razlikuje ova dva roka te je potrebno poduzeti dodatne edukativne mjere.

3.3 Razlozi za bacanje hrane

Na pitanje o razlozima bacanja hrane ispitanici su mogli navesti više odgovora. Prema dobivenim rezultatima najviše se baca nejestivi dio hrane što je kao razlog navelo 74 % kućanstava¹². Slijedi prevelika količina kupljene/pripremljene hrane zbog čega hranu baca 46 % kućanstava (52 % u 2021. godini). Zbog isteka roka trajanja hranu baca 38 % kućanstava (37 % u 2021.), a slijedi hrana na koju su ispitanici zaboravili s 24 %, jednako kao i 2021. godine. U prethodnom istraživanju vrlo učestali razlog za bacanje hrane bila je nejestiva/uništena hrana koju je bacalo 30 % kućanstava dok u ovom istraživanju navedeni razlog ima značajno manju učestalost (18 %). Oko 1 % kućanstava navelo je da uopće ne baca hranu.

Slika 3.6 prikazuje razloge bacanja hrane prema udjelima.

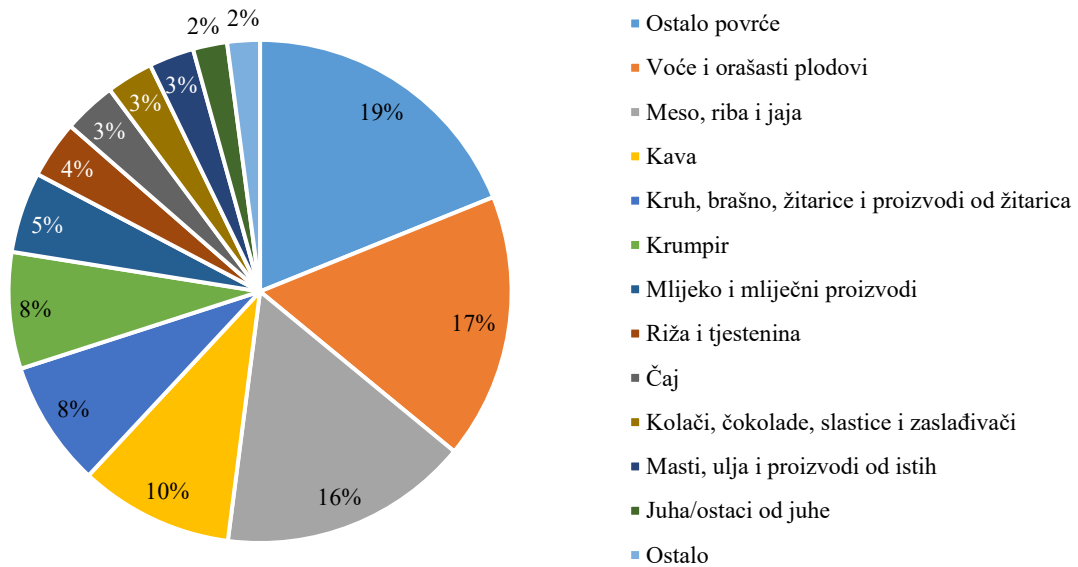
Slika 3.6 Razlozi bacanja hrane (%)

Kod kućanstava koja su navela više razloga bacanja hrane, rezultati pokazuju da je glavni razlog bacanja upravo nejestivi dio hrane, a slijedi prevelika količina kupljene/pripremljene hrane te istek roka trajanja. Ove rezultate nije moguće usporediti s istraživanjem iz 2021. godine s obzirom na to da su u 2025. godini djelomično izmijenjene opcije odgovora.

3.4 Kategorije bačene hrane

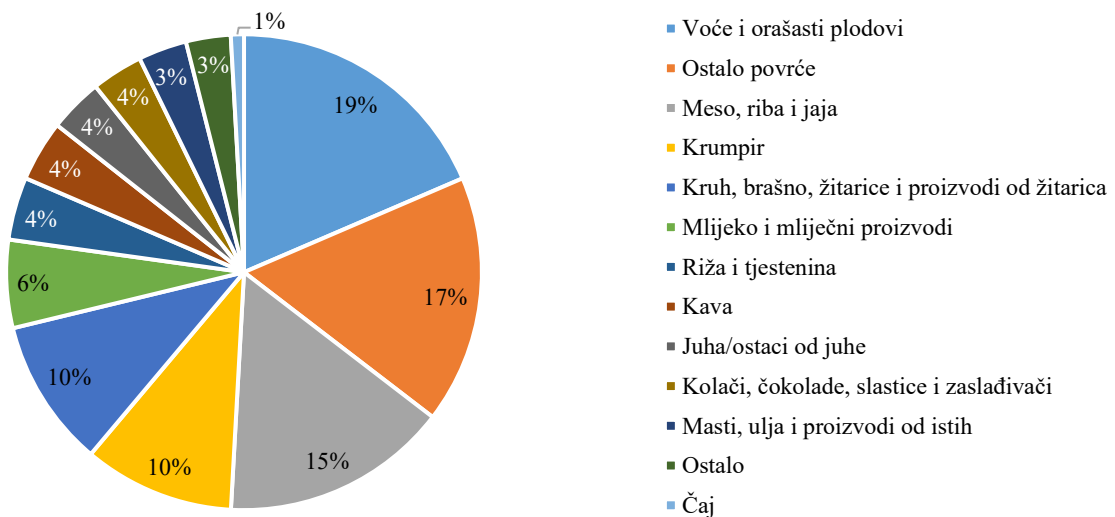
Prema podacima koje su ispitanici zabilježili u Dnevniku, gotovo petina bacanja otpada od hrane odnosi se na ostalo povrće koje nije krumpir za kojima slijede voće i orašasti plodovi te kategorija mesa, ribe i jaja. Nakon toga dolaze kava te kruh, brašno, žitarice i proizvodi od žitarica (Slika 3.7). U usporedbi s rezultatima istraživanja iz 2021. godine, kava i kruh su zamijenili mjesta, dok se udjeli u broju bacanja pojedine kategorije bačene hrane vrlo malo razlikuju.

¹² U statističkom istraživanju iz 2021. nije bila ponuđena ova mogućnost te stoga nije bilo moguće niti usporediti rezultate.

Slika 3.7 Kategorije bačene hrane prema broju bacanja

Ako se analiziraju udjeli pojedinih kategorija hrane u ukupnoj masi bačene hrane, redosljed je malo drugačiji. Tako gledajući masu bačene hrane, najveća količina se odnosi na voće i orašaste plodove, a slijedi ostalo povrće te kategorija meso, riba i jaja¹³. U ukupnom udjelu s 10 % ili više baca se još krumpir te kruh, brašno, žitarice i proizvodi od žitarica (Slika 3.8). U odnosu na 2021. godinu baca se nešto više voća i povrća, podjednako mesa, ribe i jaja te nešto manje krumpira te kruha, brašna, žitarica i proizvoda od žitarica.

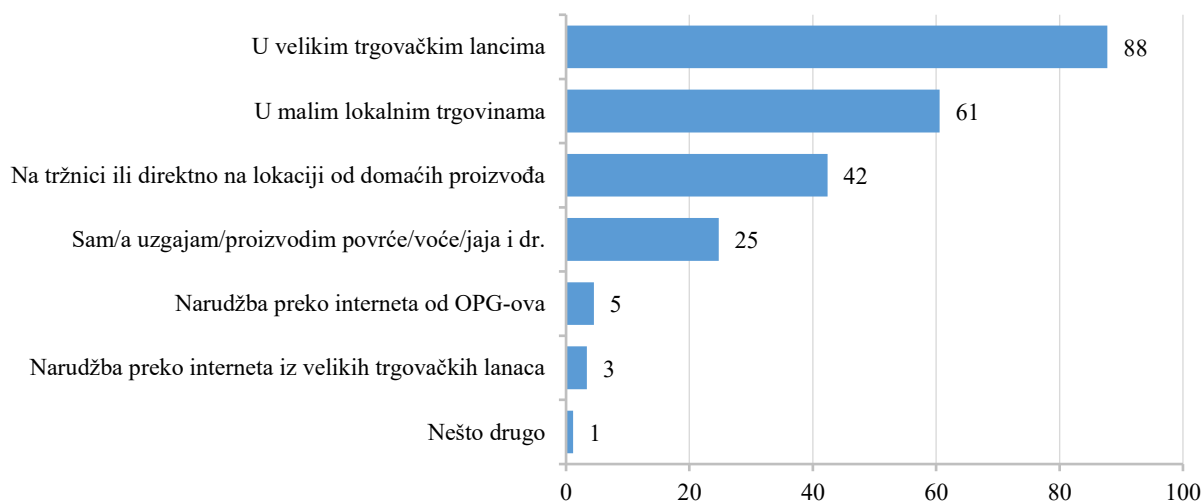

Slika 3.8 Kategorije bačene hrane prema masenom udjelu u ukupnoj količini bačene hrane

¹³ Kako ne bi došlo do pogrešnog tumačenja rezultata, svakako treba imati na umu da se većina otpada od hrane odnosi na nejestivi dio otpada, u slučaju kategorije mesa, ribe i jaja to su uglavnom kosti te ljuske jajeta koji imaju veliku masu.

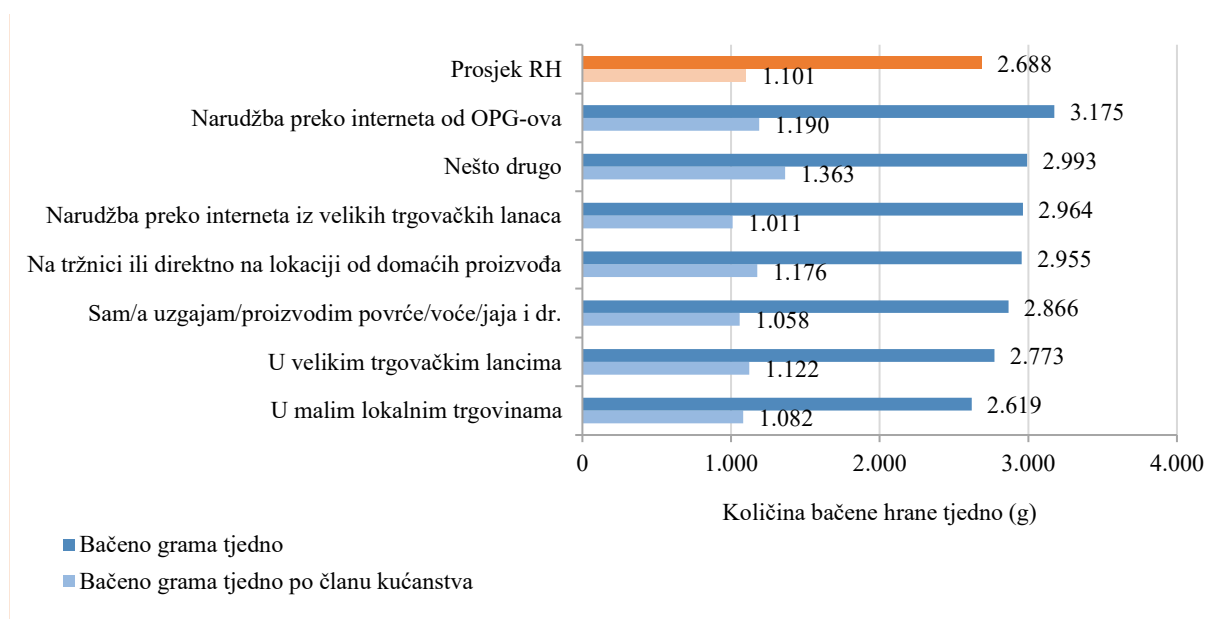
3.5 Navike pri kupnji namirnica

Na pitanje o mjestu na kojem se kupuju namirnice ispitanici su mogli navesti više odgovora. Gotovo 9 od 10 ispitanih kućanstava kupovinu obavlja u velikim trgovačkim lancima, a njih 60 % to čini i u malim lokalnim trgovinama. Na tržnici ili od domaćih proizvođača hranu kupuje 42 % kućanstva, a samo uzgaja hranu 25 % kućanstva. Preko Interneta od OPG-ova naručuje nešto manje od 5 % kućanstava, a iz velikih trgovačkih lanaca oko 3% (Slika 3.9).

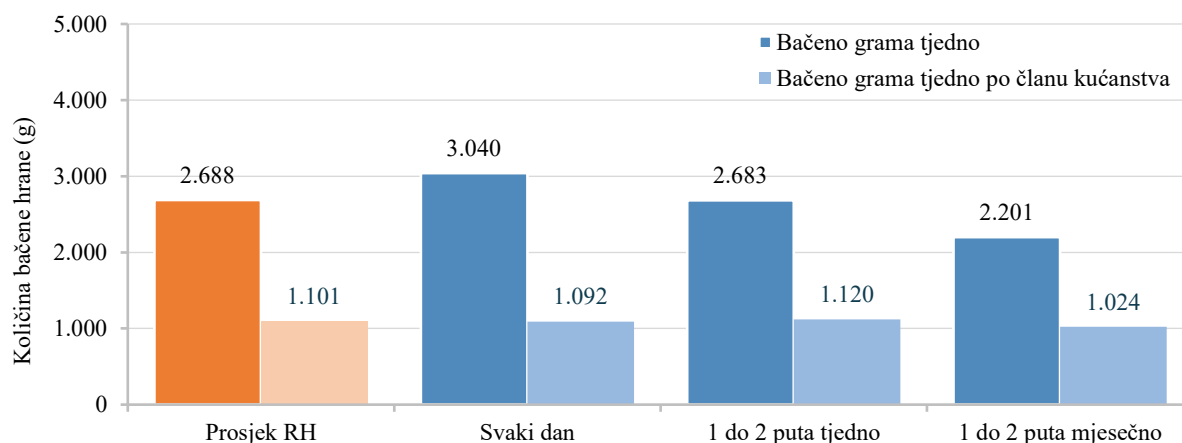
Slika 3.9 Mjesta nabave hrane (%)

Za razliku od prethodnog istraživanja, u ovom nije zamijećena povezanost mjesta nabave hrane i količina nastalog otpada od hrane, kako ukupno tako niti po članu kućanstva (Slika 3.10 Slika 3.10).

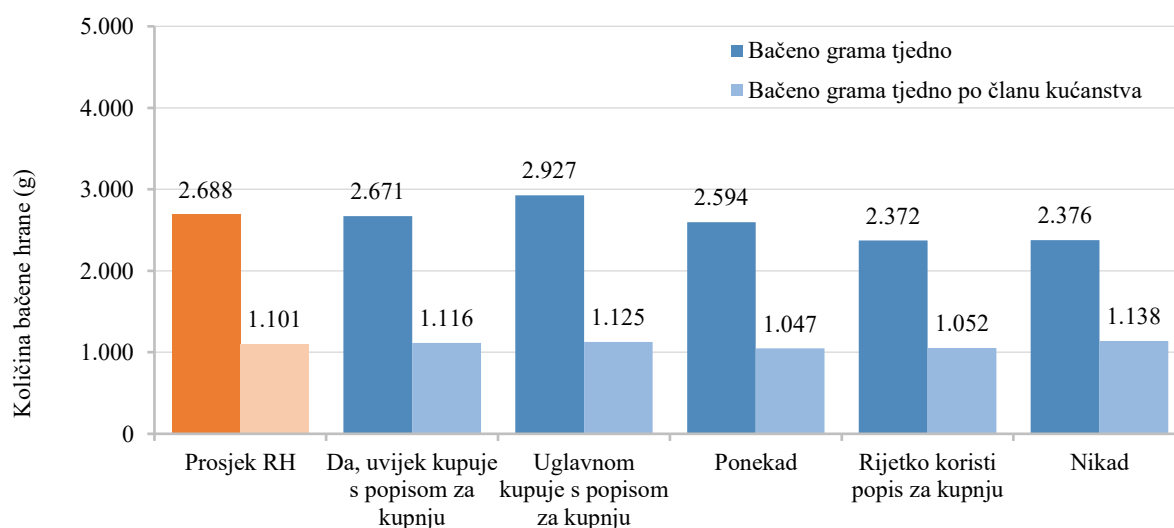
Slika 3.10 Količina bačene hrane tjedno u odnosu na mjesto kupovine namirnica

Nadalje, oko 71 % kućanstava kupuje hranu 1 ili 2 puta tjedno. Svakodnevno to čini 18 % kućanstava, a 1 do 2 puta mjesečno 10 % kućanstva. Što češće kućanstva kupuju hranu ujedno i bacaju veće količine hrane (Slika 3.11). Isti trend je uočen i u istraživanju provedenom 2021. godine.

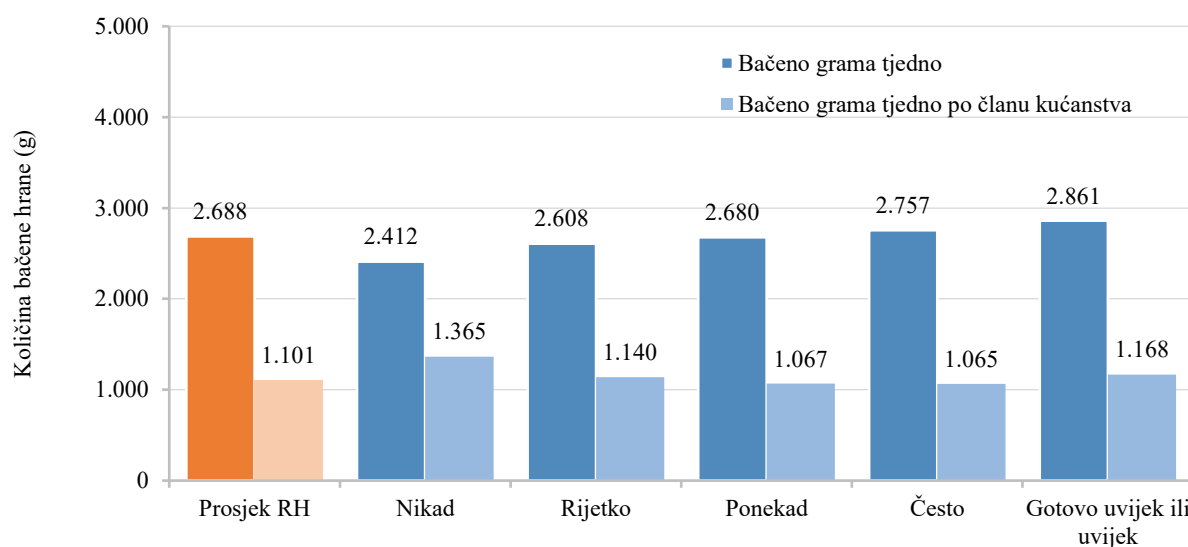
Slika 3.11 Količina bačene hrane u odnosu na učestalost kupovine namirnica

Iako se očekivala, povezanost korištenja popisa za kupnju s manjim bacanjem hrane nije uočena (Slika 3.12).

Slika 3.12 Količina bačene hrane u odnosu na učestalost korištenja popisa za kupnju

Oko 6 % kućanstva navodi kako ih nikad ne privlače posebne ponude. Relativna većina navodi kako ih ponekad privuku. Kućanstva koja navode da ih posebne ponude ne privlače u prosjeku bacaju najmanje hrane, a kućanstva koja posebne ponude privlače uvijek ili gotovo uvijek bacaju najviše. Međutim, ako se gleda bacanje hrane po članu kućanstva, povezanost s posebnim ponudama nestaje. (Slika 3.13)

Slika 3.13 Količina bačene hrane u odnosu na privlačnost posebnih ponuda

3.6 Obroci izvan doma

Relativna većina ispitanika navodi da nekoliko puta godišnje jede obroke izvan svog doma. Oko 1 % čini to svaki ili svaki radni dan, dok 17 % navodi da nikada ne jede obroke pripremljene izvan svog doma.

Od ispitanika koji su odgovorili da barem ponekad jedu izvan svog doma, oko 55 % izjavljuje da im ostaje podjednako nepojedene hrane kao i kada jedu kod kuće, oko 7 % ostavlja više hrane, 24 % manje, a ostali ne mogu procijeniti.

Čak 39 % ispitanika ponijet će ostatak svog obroka iz restorana kada god je to moguće, a 29 % ponekad. Nikada to neće učiniti 32 % ispitanika.

3.7 Zamijećenost kampanje za smanjenje otpada od hrane

Okolo 39 % ispitanika navodi kako su u medijima naišli na oglas ili kampanju kojima se promovira sprječavanje i/ili smanjenje nastanka otpada od hrane. Većina od 41 % je takvu aktivnost zamijetila u zadnjih godinu dana, a 23% unatrag zadnjih mjesec dana.

Najčešće se radilo o oglasu nekog trgovačkog lanca (24 %), a zatim slijede oglasi Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost (17 %) te Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije (13 %).

4. Zaključak

Kućanstvo u RH u tjedan dana prosječno baci 2.688 grama hrane, odnosno 1.101 grama po članu kućanstva. Iz navedenog proizlazi da na godišnjoj razini kućanstva u RH bace 221.808 tona hrane što je gotovo jednako kao i prije četiri godine (221.345 t).

U usporedbi s istraživanjem iz 2021. godine, po kućanstvu se baca manje hrane, ali po članu kućanstva više. Jedan od razloga su promjene u populaciji tj. porastao je broj jednočlanih i dvočlanih kućanstva, a ona, kao i prije četiri godine, u prosjeku bacaju više hrane nego višečlana kućanstva. Tijekom ovog istraživanja zabilježen porast ukupnih količina otpada od hrane po kućanstvu od 2,5 %, jednako kao i po glavi stanovnika.

Također, nema većih razlika u strukturi bačene hrane - i dalje se najviše baca ostalo povrće (isključujući krumpir), voće i orašasti plodovi te meso, riba i jaja.

Hrana se i dalje najčešće baca u spremnik za miješani otpad ili u spremnik za biootpad. U odnosu na 2021. godinu, sada se manje hrane odvaja za životinje što je vjerojatno direktni odraz toga da je pao broj kućanstva s domaćim životinjama i kućnim ljubimcima. Glavni razlog bacanja hrane i dalje je to što je riječ o nejestivim dijelovima hrane.

Kućanstva koja imaju vrt i/ili okućnicu u prosjeku bacaju manje hrane nego ona koja nemaju, ali razlika nije statistički značajna. Također, kućanstva koja imaju kućne ljubimce u prosjeku bacaju manje hrane nego ona koja nemaju, no razlika nije statistički značajna.

Nadalje, kućanstva koja imaju domaće životinje u prosjeku bacaju manje hrane nego ona koja nemaju. Isto vrijedi i za kućanstva koja provode kućno kompostiranje – ona bacaju manje hrane od onih koji to ne rade.

Kućanstva koja žive u stanu u prosjeku bacaju nešto više hrane nego ona koja žive u kući, ali ni u ovom slučaju razlika nije statistički značajna.

Relativna većina (44 %) kućanstava navodi kako rijetko baca hranu, a njih 8 % tvrdi kako ju ne baca nikad. U odnosu na 2021. godinu porastao je udio kućanstva koja ponekad bacaju hranu (s 31 % na 39 %), a pao je udio onih koji hranu bacaju često i gotovo uvijek (sa 16% na 10%).

Kada se usporede podaci o bačenoj količini iz Dnevnika, može se uočiti da kućanstva koja su navela da nikad ili rijetko bacaju hranu u prosjeku bacaju i manje količine hrane od onih koji su naveli da hranu bacaju često ili uvijek. U odnosu na 2021. godinu smanjio se i udio kućanstva koja rijetko ili nikada ne iskoriste ostatke obroka. Kao i 2021. godine, kućanstava koja često ili uvijek iskorištavaju ostatke obroka imaju manju količinu bačene hrane.

Više od polovine kućanstava (54 %) nadvodi kako dobro zna razliku između rokova "upotrijebiti do" i "najbolje upotrijebiti do". Malo više od trećine (35 %) navodi da zna otprilike, a ostali ne znaju ili ih ne zanima (9 %).

Kao i prije četiri godine, oko četvrtine kućanstava uvijek iskoristi namirnice i nakon isteka roka „upotrijebiti do”, njih 60 % to napravi ponekad – nakon što procijene namirnicu, dok ih 14% to ne čini nikada, tj. uvijek bacaju namirnice kojima je istekao rok „upotrijebiti do”. Kada je u pitanju rok „najbolje upotrijebiti do”, možemo uočiti kako je pao udio onih koji uvijek bacaju

hranu nakon tog roka (17 % naprema 22 %), dok je blago porastao udio koji to radi ponekad (63 % naspram 61 %).

Kao i prije četiri godine hrana se najviše kupuje u velikim trgovačkim centrima, a zatim slijede male lokalne trgovine te tržnice. Velika većina kućanstva dalje kupuje hranu 1 do 2 puta na tjedan, čak i više nego prije četiri godine (71 % naprema 66 %). Što češće kućanstva kupuju hranu ujedno i bacaju veće količine hrane.

Blago je pao udio kućanstva koji uvijek odlazi u kupovinu s popisom za kupnju (20 % naprema 26 %), a porastao je broj onih koji to rade samo ponekad (20 % naprema 14 %). Relativna većina (38 %) uglavnom ima popis za kupnju. Međutim, kao i prije četiri godine, odlazak u kupnju s popisom ne pokazuje pozitivnu korelaciju s količinom otpada od hrane.

Mali udio kućanstva jede hranu van kuće nekoliko puta tjedno ili češće dok ih najviše to radi nekoliko puta godišnje). Njih 17 % to ne radi nikada. Više od polovine ispitanika procjenjuje da kada jedu vani, ostave istu količinu nepojedene hrane kao i da su jeli kod kuće. Oko 7 % ih smatra da ipak ostaje više, a 24 % da ostaje manje. Oko 2/3 ispitanih barem ponekad sa sobom uzima hranu koja se nije uspjela pojesti, dok trećina to ne čini nikada.

Oko 39 % ispitanih navodi kako su u medijima naišli na oglas ili kampanju kojima se promovira sprječavanje i/ili smanjenje nastanka otpada od hrane. Većina od njih je takvu aktivnost zamijetila u zadnjih godinu dana, a oko četvrtine unatrag zadnjih mjesec dana. Najčešće se radilo o oglasu nekog trgovačkog lanca, a zatim slijede oglasi Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost te Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije.

Slijedom svega navedenog, proizlazi da se navike kućanstva vezano za otpad od hrane nisu značajno promijenile u zadnje četiri godine, međutim uočava se lagani trend porasta nastalih količina. Stoga je potrebno pojačati mjere za podizanje svijesti stanovništva kako bi se potaknulo smanjenje nastanka takvog otpada. Ako se vrlo brzo ne uspije postići pozitivan pomak u navikama, propisani cilj – smanjenje nastanka otpada od hrane po stanovniku, zajednički u maloprodaji i drugoj distribuciji hrane, u restoranima i na mjestima na kojima se poslužuje hrana te u kućanstvima za najmanje 30 % do 31. prosinca 2030. godine, neće biti moguće ostvariti.

Popis slika

Slika 3.2	Količina bačene hrane po članu kućanstva u odnosu na samoprocijenjenu učestalost bacanja	9
Slika 3.3	Količina bačene hrane po članu kućanstva tjedno u odnosu na učestalost iskorištavanja ostataka obroka	10
Slika 3.4	Količina bačene/odvojene hrane u odnosu na način daljnjeg postupanja	10
Slika 3.5	Udio kućanstava (%) koji baca namirnice nakon roka „upotrijebiti do“	11
Slika 3.6	Udio kućanstava (%) koji baca namirnice nakon roka „najbolje upotrijebiti do“	11
Slika 3.7	Razlozi bacanja hrane (%).....	12
Slika 3.8	Kategorije bačene hrane prema broju bacanja	13
Slika 3.9	Kategorije bačene hrane prema masenom udjelu u ukupnoj količini bačene hrane	13
Slika 3.10	Mjesta nabave hrane (%).....	14
Slika 3.11	Količina bačene hrane tjedno u odnosu na mjesto kupovine namirnica	14
Slika 3.12	Količina bačene hrane u odnosu na učestalost kupovine namirnica	15
Slika 3.13	Količina bačene hrane u odnosu na učestalost korištenja popisa za kupnju	15
Slika 3.14	Količina bačene hrane u odnosu na privlačnost posebnih ponuda.....	16

Popis tablica

Tablica 3.1	Količina otpad od hrane ovisno o veličini kućanstva.....	7
Tablica 3.2	Količina otpada od hrane ovisno o prihodima kućanstva	8
Tablica 3.3	Količina otpada od hrane ovisno o načinu života kućanstva	8

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo zaštite okoliša
i zelene tranzicije

Zavod za zaštitu okoliša i prirode

Radnička cesta 80, 10000 Zagreb
Tel. + 385 1 4886 840
<https://mzozt.gov.hr/>

